

DICHTER DES VADERLANDS SIMON VINKENOOG “Hé hallo, het universele!”

MICHEL BUSSINK EN MARCEL HAM

Als je wanhopig bent aangelegd, zou je er wanhopig van worden. Van de toestand in de wereld. Maar Simon Vinkenoog, dichter des Vaderlands ad-interim, bewandelt de sunny side of the the street. “Het land zou geregeerd moeten worden door gelukkige echtparen.”

Een hypermodern en fonkelnieuw flatscreen staat er op het houten bureau in Simon Vinkenoogs propvolle huiskamer. Twee hoog met uitzicht op het Amstelhotel. Boeken, boeken, boeken natuurlijk en boeddhabeeftjes, een Indiaanse totem, een glazen bol, een buste van Gandhi, een plaketaf van de International Cannabis Association en een klein tafeltje met de tekst ‘No Smoking’. “Ik begin meteen maar met milieuvervuilen”, zegt Vinkenoog en steekt de eerste van een hele reeks sigaretten op. Ook zijn vrouw Edith Ringnald komt er gezellig rokend bijzitten, na de koffie met warme opgeklopte melk te hebben geserveerd. “Het medium is Simon op het lijf geschreven”, zegt Edith wijzend op het nieuwe flatscreen. Tot voor kort was hem het computergebruik vreemd. Maar dat kon echt niet meer, sinds hij vier maanden geleden werd verkozen tot Dichter des Vaderlands. ‘Ad-interim’, want Gerrit Komrij hield er plotseling mee op. Een Gronings poëzieblad organiseerde tussentijdse verkiezingen met Vinkenoog als winnaar. Eind december zijn weer de ‘officiële’ verkiezingen voor de Dichter des Vaderlands, georganiseerd door NRC-Handelsblad, Poetry International en de Koninklijke Bibliotheek. “En dan doe ik zeker weer mee. Ik zie het als een big joke. Ik voel me niet zozeer vaderlands als wel universeel dichter. Maar ik kan mijn ei er mee kwijt.” Onder andere middels een dagelijks weblog (www.simonvinkenoog.nl), met commentaar op de actualiteit. “Oh lied, oh lied”, citeert hij er Guido Gezelle, naar aanleiding van de dood van André Hazes, “over wat het lied allemaal teweeg kan brengen.”

Waanzinnig

“Alles is poëzie”, staat er op de achterflap van Vinkenoogs laatste boek ‘Goede raad is Vuur’, want “al wat ons geschiedt is te vatten, te duiden en te herleiden in de kunst”. Dus is poëzie ook maatschappelijk relevant. In het boekje beschrijft Vinkenoog werk van anderen en de rol die hij samen met dichters als Hans Andreus, Hugo Claus, Remco Campert en Lucebert speelde in de experimentele dichtersstroming de Vijftigers. Hij publiceerde vele bundels, bloemlezingen, tijdschriftafleveringen, maakte programma’s, was redacteur van het New-Age-blad *Bres*, kreeg bekendheid vanwege openlijke experimenten met psychedelische middelen en was en is jurylid van allerlei poëzieprijzen.

“Ik word geacht wijs te zijn. Ik heb zoveel gezien en meegemaakt. En gezien hoe ontzettend slecht het in de wereld gaat, wat je ook doet, mensen blijven domme dingen doen. Het gaat niet goed met de aarde. Economie gaat nog steeds boven ecologie. Als je wanhopig bent aangelegd, zou je er wanhopig van worden. Ik ben geen pessimist, godzijdank, ben een positivo, probeer de sunny side of the street te bewandelen. Maar dat is moeilijk, beleef alles met de moed der wanhoop. Mensen denken niet universeel, dat alles één is. Dat we op één planeet zitten en als bemanning allemaal dezelfde kant op moeten. Daardoor laten mensen niet tot zich doordringen dat nieuwe snelwegen echt niet kunnen.”

“Je hebt luchtvervuiling, aardevervuiling en watervervuiling, maar er is ook een enorme geestelijke vervuiling. Van 1949 tot 1956 werkte ik bij de Unesco in Parijs. Toen ging het ook al over ontbossing, vervuiling, ontheemden, analfabetisme, racisme en discriminatie. Problemen die al jaren bestaan, maar niet zijn doorgedrongen tot de man in de straat. Nee, daar heb ik niet zo'n hoge pet van op. Ik ben van de beat generation die terug wil naar de authenticiteit, natuurlijkheid, gevoelens en ontroering. In plaats van de rente op de bank en de hypotheek en van mensen die zich van hun kinderen vervreemd hebben. Die gedwongen economische groei, waanzinnig. We hebben helemaal geen hogesnelheidstrein nodig om een kwartier eerder in Parijs te zijn. En zo'n Betuwelij, bedacht door havenbaronnen. En China als grote economische, alles op losse schroeven zettende macht. Hoe moet dat straks met al die auto's en aircos? De hele wereld valt uit elkaar.”

Geluk

Op zijn manier, met de macht van het woord, probeert Vinkenoog de wereld bij elkaar te houden. “'Du choc des opinions, jaillit l'idée'. Uit de schok der meningen ontstaat de nieuwe gedachte, zei Teilhard de Jardin. Ik ben al veertig jaar bezig met een spirituele mobilisatie. Ik stik van de goede bedoelingen. Of het effect heeft? Kijken wat er gebeurt als ik dood ga.” Verandering door de politiek, nee daar gelooft hij niet in. “Politiek is verouderd. Behartigt niet het algemeen belang, maar een partijbelang. Je mag vooral niet uit de boot vallen van je eigen fractie. De Tibetaan Chogyam Trungpa zei: “Als je bij jezelf bent, heb je geen politieke partij nodig. Je bent je eigen partij. Alles wat goed is voor jou, is goed voor iedereen. En dat kun je van menig politicus niet bepaald zeggen. Van paradigmaverandering moeten we het hebben.” Wat voor paradigma dan? Simon weet er wel een. “Jullie moeten eens met Roel van Duyn gaan praten. Heeft net een boekje over liefdesverdriet geschreven en hij kwam me een heel belangrijk ander boek terugbrengen. Van een schrijfster die zegt dat na het matriarchaat en het patriarchaat de toekomst is aan het partnerschap. Ik zou zo sterk niet zijn als ik niet zo'n sterke vrouw had. We doen ook alles samen.” Edith vult hem aan: “Ik ben aan Simons zijde. Ik heb mijn baan als zakelijk leider van de Dogtroep opgegeven, maar heb die nooit gemist, welnee, niets is mooier dan het beleven van de grote liefde, daar mag alles voor wijken.” “Het land zou geregeerd moeten worden door gelukkige echtparen”, zegt Simon. “Geluk is helemaal niet saai, het is het mooiste wat er is. Maar je moet er wel voor open staan. Heel veel mensen staan er niet voor open. Al die anti-oorlogsmensen zijn toch met die oorlog bezig, hoe anti-oorlog ook. Ik wil liever voor honderd procent met de vrede bezig zijn, dan tien procent van mijn tijd met de oorlog. Jullie van Milieudefensie houden je met positieve dingen bezig, maar ook vanuit een anti-houding.” Of de milieubeweging meer met liefde moet doen? “Ik denk dat je iets uit liefde doet, als je iets met overgave doet, met honderd procent.” Maar dat zou je ook van bijvoorbeeld een manager van Shell kunnen zeggen. “Ja en van Stalin ook en van Mao. Met goede bedoelingen. Liefde zonder wijsheid is niets. Het één kan niet zonder het ander. Het hart moet samen met het hoofd.”

Ondanks het gebrek aan liefde en wijsheid in de wereld, lukt het Simon Vinkenoog om niet cynisch te worden. “Hoe? Door creatief te zijn. En te realiseren dat je een van de oases in de woestijn bent. En die oases tref ik ook aan in Ruigoord of waar daar dan ook in de wereld waar ik underground-vrienden heb. Veel mensen leven onder hun vermogens. Zijn zich niet bewust van wat ze kunnen. Er is een omslag nodig. Metanoia. Een quantum sprong. Een nieuw paradigma, het holisme. Hé Hallo, het universele! Eén wereld of geen wereld.”

Psychedelisch

's Zomers leven Simon en Edith grotendeels in hun tuin op een volkstuincomplex in Amsterdam-noord tegen het Vliegerbos. Alleen dit jaar veel minder. Vanwege het slechte weer, maar ook omdat Simon verslingerd is geraakt aan zijn computer. Edith: "Deze zomer werd ik 's ochtends vaak wakker met een schuldgevoel Oh, mijn rozen! Ze bloeien zonder dat ik van ze geniet.

En ben ze toen gaan plukken, terwijl ik bloemen plukken eigenlijk verafschuw."

"Zigeuners plukken geen bloemen, die wonen er tussen", zegt Simon, "volgende zomer gaan wij er ook weer wonen." "Hij is werkelijk prachtig", zegt Edith. "We hebben laatst de oprichtster van de botanische tuin in Jeruzalem op bezoek gehad, die vond hem schitterend, ook al verwaarlozen we hem een beetje, een overweldigende bloemenzee. Veel planten komen spontaan op hun favoriete plek te staan en ook een paardebloem is mooi. Wij tuinieren ecologisch. Een vlinderpopulatie waar je 'u' tegen kunt zeggen, verschillende kikkersoorten, een vogelparadijs." En natuurlijk het door de wet toegestane aantal van vijf marihuana-planten.

"Of ik in de tuin iets vind, wat ik in de stad mis? Zo zou ik dat niet willen zeggen", zegt Simon. "Ik heb een peace of mind die ik overal mee weet te dragen. Ik ben eigenlijk een stadsmens, maar ben het eens met Frederik van Eeden die gezegd heeft dat stedelingen die de natuur niet kennen, maar half leven. Daarom die tuin. Ik heb ook mijn hele leven gezegd tegen mensen die problemen hebben: 'ga eens in het bos wandelen, ga even tegen de bomen praten en laat even de rust van die bomen op je inwerken, die telkens nieuwe blaadjes krijgen en het zoveel langer uithouden dan jij'."

Zelf noemt hij zich 'esotericus' en denkt dat spiritualiteit een rol kan spelen bij het redden van de wereld. "In het boeddhisme gaat het om je eigen bevrijding, van alles wat je aan de aarde bindt, zodat je klaar bent om dat grote gebied te betreden waar wij niets vanaf weten. Leven en dood gaan wel samen. Dood moet ook in het leven gerecycled worden. Bram Vermeulen gaat weg en denkt dat die levend weer terugkomt. Ik wacht maar af. Ik denk dat ik door mijn psychedelische ervaringen niet meer bang ben voor de dood. Zesenzeventig ben ik, dus elk ogenblik kan ik er ik weet niet wat toeslaan. Soms voel ik mijn hart, rikkketikketik, zo'n flubber, dan denk ik 'hé, moet ik nou mijn vrouw wakker maken?' Maar ik ben er nog lang niet klaar voor. Ik heb nog zoveel te doen."

Adopteer een appelboom

Onlangs opende Simon Vinkenoog de actie Adopteer een Appelboom van Biologica, de belangenorganisatie voor de biologische landbouw. Hierbij een fragment. Het hele gedicht is te lezen op www.simonvinkenoog.nl

*O appelboom, ik adopteer je,
niet zonder schroom -
Wil je mij wel als metgezel?
Mag ik wel van je vruchten plukken?
Wij volgen de wetten van de-biologica,
de logica van het leven zelf,
Zoals ook wij steeds helderder beseffen
Hoe hoogst noodzakelijk de
ommezwaai:*

Duizenden jaren is gebeden om vrede,

Duizenden jaren is ons de weg geweest

- terug naar het hart

- terug naar de natuur

*- terug naar het goede, het ware,
het schone...*